

เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและ
จริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสงวาลำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

Learning Management Technology for Teachers in the Social Studies
Subject Group Morality and ethics of junior high school students at Ban
Nga School, Loei Primary Educational Service Area Office, Region 1

ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร

Ntapat Worapongpat

สรารุช โพธิจันทร์

Sarawut Phothichan

พระครูอุดมโพธิวิเทศ (ณรงค์ อุตตมวโส เสนทรนารถ)

Phrakhrudombodhivides(Narong Uttamavangso Sendaranath)

พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส

Jutharat Nirundorn

พระฮอนด้า วาทสโท

Tarinee Kittikanjanasophon5

ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว และการศึกษา

Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation,

Entrepreneurship, Tourism and Education

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Buddhist Educational Administration Program Mahachulalongkornrajavidyalaya

University Khon Kaen Campus

E-mail: dr.thiwat@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 1 พฤษภาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 17 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 4 สิงหาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษาเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสงวาลำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาลำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษาเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 จำนวน 50 คน ได้มาโดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนบ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 44 คน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลโดยมีวิธีการดังนี้ 1) การวิจัยมุ่งศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม สำหรับครูโรงเรียนบ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กำหนดผู้เข้าร่วม สนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ตัวแทนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 3 คน และตัวแทนครูผู้สอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจำนวน 5 คน โดยมีการกำหนดเกณฑ์คุณลักษณะในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม โดยมีตัวแทน 1. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่น้อยกว่า 1 ปี มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในสาระ ศาสนา คุณธรรมและจริยธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2. ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการผู้ชำนาญการสถานศึกษา เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในด้านศาสนา 3. ตัวแทนครูผู้สอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นครูผู้สอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนบ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในสาระ ศาสนา คุณธรรม และจริยธรรมกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มคือ แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม สำหรับครูโรงเรียนบ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเพศชาย ร้อยละ 54.54 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 45.45 2) พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในเรื่อง คุณธรรมและ จริยธรรม ของครูโรงเรียน บ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($X = 4.02$) เมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปหาน้อยเรียงลำดับดังนี้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการวัดและประเมินผล 3) พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อครูผู้สอน ในการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 96.36 ระดับคุณภาพดีมาก 4) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีของครู โดยใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษาเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 98.02 ระดับคุณภาพดีมาก 5) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษาเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาลำปางงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 94.10 ระดับคุณภาพดีมาก

คำสำคัญ : นวัตกรรมการศึกษา, การใช้เทคโนโลยี , การจัดการเรียนรู้ , คุณธรรมและจริยธรรม

Abstract

The objectives of this article were 1) to study conditions and problems of using learning management technology among teachers in the social studies subject group on morality and ethics of secondary school students of Ban Sangao School, the Office of Loei Primary Educational Service Area 1, 2) to find ways to promote the use of learning management technology among teachers in social studies on morality and ethics of secondary school students of Ban Sangao School, the Office of Loei Primary Educational Service Area 1. This research was a survey research. The research aimed to study the conditions and problems of learning management of the use of learning management technology among teachers in the social studies subject group on moral and ethics of secondary school students of Ban Sangao School, the Office of Loei Primary Educational Service Area 1. The sample groups were 50 people obtained from administrators and teachers of social studies, religion and culture and 44 secondary school students of Ban Sangao School. The research method was conducted on the conditions and problems of social studies learning management on morality and ethics in 3 aspects: teachers, learning media, and evaluation and assessment. The methods were as follows: 1) The research aimed to study the guidelines for promoting learning management in social studies on morality and ethics for teachers of Ban Sangao School. 2) For scope of key informants, the group discussion group consisted of 10 participants consisting of 2 representatives of social studies, religious and cultural group leaders, 3 representatives of experts or scholars in social studies learning management, and 5 representatives of the teachers of social studies, religion and culture. The criteria were set to select participants for the group discussion as follows: 1. A representative of the social studies, religion and culture group leaders had at least 1- year experience in learning management of the social studies on religion and culture in the Office of Loei Primary Educational Service Area 1. 2. A representative of experts or scholars in social studies learning management held an academic position, was a director of an educational institution, had expertise and experience in learning management in social studies, and was an expert in religion. 3. A representative of social studies, religion and culture teachers was a social studies, religion and culture teacher at Ban Sangao School under the Office of Loei Primary Education Service Area 1. He was an expert and had experience in social studies learning management in the subject matter of religion, morality and ethics. The topic of the focus group discussion was the way to promote the social studies on morality and ethics for teachers at Ban Sangao School under the Office of Loei Primary Education Service Area 1. The results of data collection were as follows: 1) The respondents were 54.54% male and 45.45% female. 2) The condition of learning management in social studies on morality and ethics of the teachers at Ban

Sangao School overall was at high level ($X = 4.02$) when considering each aspect from descending order as follows: learning media, teachers and evaluation and assessment. 3) The students' satisfaction with teachers in the use of technology in learning management in the social studies subject group on moral and ethics of secondary school students at Ban Sangao School of Loei Primary Educational Service Area Office 1, overall averaged 96.36%, very good quality level. 4) The students were satisfied with the teacher's use of technology media by using the learning management technology in the social studies subjects group on moral and ethics of secondary school students at Ban Sangao overall averaged 98.02% of very good quality level. 5) The students were satisfied with the evaluation and assessment of the use of technology for learning management of teachers in the social studies subject group on moral and ethics of secondary school students of Ban Sahga School overall averaged 94.10%, very good quality level.

Keywords: educational innovation, the use of technology, leaning management, morals and ethics

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญและเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์โดยเฉพาะเยาวชนของประเทศไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมายและหลักการของการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร, 2566) มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” จะเห็นได้ว่าการศึกษาเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ และยังเป็น การพัฒนาบุคคลผู้ศึกษาให้มีความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรม (ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร, 2566)

ในปัจจุบันประเทศไทยทั้งหน่วยงานด้านการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม เน้นการสอนให้บุคคลตระหนักถึงศีลธรรม มุ่งให้บุคคลนำหลักธรรมทางศาสนาที่ยึดถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิต สถาบันหรือหน่วยงานที่ถูกคาดหวังและมีบทบาทในการอบรมขัดเกลาพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนดีที่สำคัญคือสถานศึกษาต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งครูภายในสถานศึกษาเหล่านี้ถือว่ามีส่วนสำคัญในการปลูกฝัง สั่งสอนผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวได้ ครูเป็นวิชาชีพที่สังคมยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงมีภาระหน้าที่สำคัญยิ่งต่อสังคม จึงต้องมีความพร้อมทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถในการสอน มีคุณธรรมจริยธรรม มีศรัทธา และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู สามารถนำความรู้ไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ศิษย์ได้อีกด้วย โดยเฉพาะครูสังคมศึกษาเนื่องจากในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาประกอบด้วย สารต่าง ๆ ไว้ ดังนี้ 1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีการกำหนดให้วิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้ที่สำคัญ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา

ตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศีลธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ให้สามารถดำรงตนได้อย่างเป็นปกติสุขและเป็นไปตามพัฒนาการตามวัยของผู้เรียนเนื่องจากการ พัฒนาทางศีลธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนนั้นจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อมกันในทุกๆด้านทั้งการพัฒนาด้านพุทธิสัยด้านจิตพิสัยด้านพฤติกรรมด้านสังคมและด้านอารมณ์ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีวิวัฒนาการการเจริญเติบโตทางสติปัญญา ความคิด อารมณ์ สังคมและพฤติกรรมที่เป็นไป ในทางที่ถูกต้องดีงามของศีลธรรมนั้นๆเมื่อโตขึ้นก็จะได้เป็นคนดีมีศีลธรรมและจริยธรรมผู้เรียนจะได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือการนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและการอยู่กันอย่างสันติสุขเป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงามพัฒนาตนเองอยู่เสมอรวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อ 2 สังคมและส่วนรวม (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2566) จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในสังคมปัจจุบันในการพัฒนามนุษย์ ดังนั้นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในสาระศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ของครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเมื่อครูผู้จัดการเรียนรู้มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคในการจัดการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพก็จะ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจมีความสนใจ และมีความสุขในการเรียนสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

โรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต1เป็นหนึ่งในสถานศึกษาเขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยที่คณะครุศาสตร์ได้ส่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาต่าง ๆ ไปฝึกปฏิบัติการสอน และมีความร่วมมือด้านวิชาการโดยเฉพาะการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ในสาระศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และหาแนวทางส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้สังคมศึกษา ในสาระศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม สำหรับครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในสาระศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ซึ่งในการวิจัย กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษาเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ดังนี้

- 1.1 ด้านครูผู้สอน
- 1.2 ด้านสื่อการเรียนรู้
- 1.3 ด้านการวัดและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนบ้านสงาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 50 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนบ้านสงาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 44 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยความคลาดเคลื่อน .05 ของยามาเน ได้มาจากรีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนบ้านสงาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนรู้ของผู้เรียนจะไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางคือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนหรือผู้สอนด้วยเช่นกันหากผู้สอนรู้จัก เลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้วย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนดังนี้ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2566)หลักการสำคัญเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่สังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพมีหลักการที่สำคัญหลายประการ ซึ่ง (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2566)ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการ สำคัญของการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ว่าควรมีลักษณะดังนี้

- (1) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด
- (2) เน้นกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรง
- (3) เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้
- (4) วางแผนการจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เป็นขั้นตอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ดีขึ้น
- (5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น
- (6) ใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือมีความซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีลำดับขั้นตอน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนโดยจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้หลาย ๆ ลักษณะ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสปฏิบัติทักษะต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้นั้นทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ

เป้าหมายในวิชาสังคมศึกษา

วิชาสังคมศึกษาเป็นรายวิชาที่ต้องการให้ผู้เรียนหรือผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว จึงมีการกำหนดเป้าหมายการศึกษาในวิชาสังคมศึกษาเอาไว้หลายประการดังนี้(ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2565)

3.1 เป็นกระบวนการถ่ายทอดมรดกทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการถ่ายทอดมรดกทางสังคม กล่าวคือ ต้องการให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ ทางสังคม ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ การจัดระบบขององค์กรต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ฯลฯ

3.2 การนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวัน การนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวัน กล่าวคือ การมุ่งศึกษาให้ผู้เรียนเกิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การปรุงแต่งชีวิตให้ดีขึ้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การปฏิบัติตามตามกฎหมายบ้านเมือง ฯลฯ

3.3 เป็นการพัฒนาทักษะ ค่านิยม เจตคติ เป็นการพัฒนาทักษะ ค่านิยม เจตคติ กล่าวคือ มุ่งฝึกฝนให้เยาวชนมีค่านิยมที่ดี เจตคติ ที่ดีมีความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรม และเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม สร้างสรรค์ให้เป็น สังคมที่มีคุณค่า และการดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.4 เป็นการศึกษาให้เป็นพลเมืองที่ดี เป็นการศึกษาให้เป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย ให้มีความเข้าใจระบบ การเมืองการปกครอง รู้จักสิทธิและหน้าที่ มีบทบาทการเมือง ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำรงชีพ เข้าร่วมกิจกรรมของสังคมได้ช่วยกันพัฒนาประเทศหรือสังคมที่ตนอยู่อาศัยให้เจริญก้าวหน้า

3.5 ฝึกให้เป็นคนมีนิสัยใฝ่รู้ ฝึกให้เป็นคนมีนิสัยใฝ่รู้ กล่าวคือ มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ติดตามข่าวสาร และสถานการณ์รอบ ๆ ตัว เพื่อให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ และทันโลก สามารถ วิเคราะห์ข่าวสารและสถานการณ์ได้ถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปแก้ไขปัญหาใน ชีวิตประจำวัน

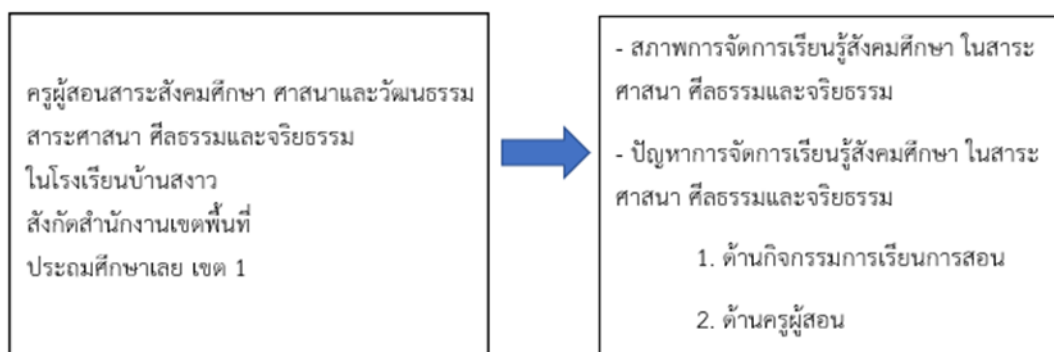
3.6 ฝึกให้เป็นคนมีศรัทธา และยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ฝึกให้เป็นคนมีศรัทธา และยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ กล่าวคือ การยึดมั่นและปฏิบัติ ตามหลักคำสอนของศาสนา จะช่วยให้ชีวิตมีความสงบสุข จิตใจเบิกบานแจ่มใส มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีเหตุผล มีเหตุมีผล ทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย และพัฒนาไม่หยุดยั้ง

สรุปได้ว่า เป้าหมายในวิชาสังคมศึกษา คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ทางสังคมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้รวมทั้งต้องการพัฒนาทักษะ ค่านิยม เจตคติ มุ่งฝึกฝนให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและเจตคติที่ดี เป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย มีนิสัยใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้นที่จะ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมติดตามข่าวสาร สถานการณ์รอบ ๆ ตัว มีศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และปฏิบัติ ตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 50 คน ได้มาโดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนบ้านสงาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 44 คน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เรื่อง คุณธรรม และ จริยธรรม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนบ้านสงาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนบ้านสงาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 44 คน ได้มาจาก วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยความคลาดเคลื่อน .05 ของยามาเน(Yamane Taro, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยมีลักษณะคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาและ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 แล้ว
นำมาสร้าง แบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน
- 2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 3) พระสงฆ์

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการ และขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม

4.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเก็บข้อมูลกับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนบ้านสงาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 44 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลตาม ขั้นตอนการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์ดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์

5.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนน้ำหนักแต่ละข้อและบันทึก ข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.2.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ผลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ พร้อมนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

5.2.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้าน สงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท นำมาวิเคราะห์ผลข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้ กำหนดค่าของคะแนนแต่ละข้อ โดยแบ่งออกเป็นระดับตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้

มีระดับมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5
มีระดับมาก	ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4
มีระดับปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3

มีระดับน้อย ให้นำน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2

มีระดับน้อยที่สุด ให้นำน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับระดับสภาพและ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ทั้ง 5 ระดับ โดยเอาคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของคะแนน เป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเป็นเกณฑ์และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับสภาพการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

ระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีปัญหา
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีปัญหาปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ปัญหาน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ปัญหาน้อยที่สุด

5.3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนน โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 101)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) ของคะแนนโดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 105)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103)

$$\text{สูตร } S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X^2 แทน คะแนนแต่ละตัว
N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 $\sum$ แทน ผลรวม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 44 คน ปรากฏผลแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		n = 44
(เพศ)	จำนวนคน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เพศชาย	24	54.54
เพศหญิง	20	45.45

จากตารางพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเพศชาย ร้อยละ 54.54 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 45.45

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครู ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

สภาพการจัดการเรียนรู้	n = 44	ระดับ	อันดับ
-----------------------	--------	-------	--------

	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านครูผู้สอน	3.49	.85	มาก	2
2. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.19	.87	มาก	1
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.16	.78	ปานกลาง	3
รวม	4.02	.81	มาก	

จากตารางพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในเรื่อง คุณธรรมและ จริยธรรม ของ ครูโรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ใน ระดับ มาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเรียงลำดับดังนี้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้าน ครูผู้สอน และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการวัดและประเมินผล

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านสื่อการเรียนรู้ ในเรื่อง การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่การเข้าสู่เนื้อหาได้อย่างหลากหลายช่องทาง สื่อการเรียนรู้มีสภาพดีและพร้อมใช้งาน และลำดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสม สวยงาม ของสื่อการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1ที่เป็นอยู่ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้านที่ศึกษา และการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่เป็นอยู่ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ย น้อยกว่าทุกด้านที่ศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการสอนมาเป็นระยะ เวลานาน จึงมีความเชี่ยวชาญในการสร้างสื่อการสอนเป็นอย่างดี ทำให้สภาพการจัดการ การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ใน ระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากกว่า ทุกด้านที่ศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร , 2565)ที่ศึกษาสภาพการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

จากผลการวิจัยได้เสนอแนะแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในเรื่องการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงวาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้แก่

1) การส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และมีทักษะสำคัญอย่าง ต่อเนื่อง โดยการ พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งถ่องแท้เกี่ยวกับศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม จัดให้มีกิจกรรม โครงการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านศาสนา คุณธรรมและจริยธรรมของครูผู้สอน อยู่เสมอ พัฒนา ครูผู้สอนให้มีทักษะด้านการพูด เช่น การพูดโน้มน้าวใจผู้เรียนให้มีความสนใจต่อการ เรียนการสอน มี การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูผู้ที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ด้านศาสนา คุณธรรมและ จริยธรรมเพื่อหาแนวทางที่ดีในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในสาระศาสนา คุณธรรมและ จริยธรรม

2) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่เน้นการท่องจำมากเกินไป โดยการจัดการเรียนการสอนต้องมีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้ ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย และมีความสนุกต่อบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนควรมีรูปแบบหลากหลาย จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดและแสดงเหตุผลเกี่ยวกับประเด็นทางศาสนา คุณธรรม และจริยธรรมในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่เน้นการท่องจำจนมากเกินไป จัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองในบางกิจกรรม จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่ง เชี่ยวชาญ/ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาร่วมในกิจกรรม หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการ กับรายวิชาอื่น ๆ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (เอกรินทร์ คงชุม, ธนาถ สมบูรณ์, วีระ วงศ์สรรค์, ฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร, 2566) พบว่า ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ อย่าง หลากหลาย ให้เหมาะสมกับนักเรียนรายบุคคล พัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง

3) พัฒนาการผลิตสื่อและออกแบบสื่อการเรียนรู้อื่นๆที่หลากหลาย รวมทั้งส่งเสริมการใช้แหล่ง เรียนรู้นอกห้องเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ต้องมีสื่อ การเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอโดยเฉพาะ สาระศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม สื่อการเรียนรู้อาจ อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งาน ให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการออกแบบและผลิตสื่อประกอบการเรียนรู้ จัดให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอก สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ศาสนา คุณธรรมและ จริยธรรม เช่น สถานที่สำคัญเกี่ยวกับศาสนา ซึ่งสื่อการเรียนรู้อาจมีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ อย่างมากโดยเฉพาะในสาระศาสนา คุณธรรม และจริยธรรม สื่อการเรียนรู้อาจช่วยขยายการเรียนรู้ของ ผู้เรียนได้ดี รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ นอกห้องเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร, 2565) และ (ฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร , 2566). ที่พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ห้องเรียน ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการ เรียนการสอนครบถ้วน ควรมีจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเองได้

4) พัฒนาความรู้ด้านการ วัดและประเมินผลการเรียนรู้แก่ครูผู้สอน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดผล การวัดและประเมินผลควรเป็นการประเมินผลตามสภาพจริง พัฒนาความรู้ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้แก่ครูผู้สอนให้มีความเข้าใจในหลักเกณฑ์การวัด และประเมินอย่างเหมาะสม ควรให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดผล และผู้เรียนควรได้มี โอกาสที่รับรู้ผลการวัดและประเมินนั้นเป็น ระยะเวลา การวัดและประเมินผลต้องวัดผลทั้งความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติอย่างครอบคลุม รวมทั้งการวัดและประเมินผลต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมิน

ตนเองเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2565) และ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2566) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีต่อแนวทางการ แก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนด้านการกระบวนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้ความสำคัญต่อองค์ และมิติทักษะสำคัญจำเป็นในการเป็นครูวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนควรให้ความสำคัญด้านแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้โดยส่งเสริมและพัฒนา ครูผู้สอนให้มีความรู้ทั้งในการใช้และผลิตสื่อที่มีความทันสมัย เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีการใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน
3. ครูผู้สอนในเรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทั้งใน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้การวัดและประเมินผล อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง
4. โรงเรียนบ้านสงาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ควรจัดให้มีกิจกรรมการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือถอดบทเรียนจากแนวปฏิบัติที่ดีจากครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ สอนดีเด่น โดยเฉพาะการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ในสาระศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม

บรรณานุกรม

- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566). นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบโมไบล์ เลิร์นนิ่ง เรื่อง แพลตฟอร์มสถานบริเวณเมืองเก่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยาโดยใช้โปรแกรมโลกเสมือนจริง (Metaverse). *วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา*, 15(1), 119-133.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและ เกมการศึกษารายวิชาวิทยาศาสตร์เรื่องสิ่งมีชีวิตกับสภาพแวดล้อมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม. *วารสารพุทธนวัตกรรมการปริทรรศน์*, 4(2), 1-12.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566). นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่ม สาระสังคมศึกษาเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสงาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 3(1), 70-77.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566). การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนการสอนสื่อดิจิทัลด้วยการสอนบน Padlet วิชาภาษาไทยเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุปกัมภ์. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 35(2), 102-120.

- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566). การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในยุคไทยแลนด์ 4.0 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนศิลป์ วิชาศิลปะพื้นฐาน. วารสารครุทรรศน์, 3(1), 43-53.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566). การบริหารงานระบบไอซีทีเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง นิราศภูเขาทอง ผ่านบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดตะพงนอก จังหวัดระยอง. วารสารครุศาสตร์ปัญญาพัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 1(1), 1-16
- เอกนรินทร์ คงชุม, ธนาถ สมบูรณ์, วีระ วงศ์สรรค์, ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้ลายกุหลาบ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลมะนัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล เขต 1. วารสารวิจัยวิชาการ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครสวรรค์, 6(1), 79-90.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องห่วงโซ่อาหาร (Food Chain) โดยใช้สื่อวีดิโอ (VDO) ผ่านแอปพลิเคชันสำหรับเรียนรู้ผ่านวีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์. วารสารวิจัยศิลปวิทยาการกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 30(2), 25-38.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสื่อการเรียนรู้ เรื่องระบบสุริยะบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองขวางจังหวัดตราด. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 5(2), 26-38.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจินตเื้อะแก่งคอย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 14(2), 28-42.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาบทเรียน M-Learning ร่วมกับรูปแบบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง สถานที่สำคัญและแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางปลา. วารสารชัยภูมิปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ, 5(3), 28-40.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2565). การพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องโคกหนองนาโมเดล ตำบลจันทุม อำเภอลำปลายงาย จังหวัดบุรีรัมย์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสำโรง โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์. วารสารนวัตกรรมการศึกษาในอนาคต, 1(1), 47-58.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ "ตู้เทคโนโลยีดิจิทัลอัจฉริยะ" เรื่อง การปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพระขาว (ประชานุเคราะห์). วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์, 5(2), 22-32.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, อภิสิทธิ์ ทุเรียนนทร์อรอนงค์ โพธิ์จักร, อพิเชษฐกิจเกษม เหมและปวีณา จันทรไทย. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E -Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจินตเื้อะ

- แก่งคอย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 14(2). 28-42
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร, สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาลและพงษ์ศักดิ์ ผนามาศ. (2564). การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลรายวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรีคณะบริหารธุรกิจ. วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรม บริการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 4(2). 427-442. 71.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). การพัฒนาบทเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เรื่องการทำเครื่องปั้นดินเผา ของชาวมอญเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร. วารสารนวัตกรรมการศึกษาในอนาคต. 1(1). 1-16.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). การบริหารงานวิชาการบทเรียนสำเร็จรูปของชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองลุมพุก จังหวัดชัยภูมิ. วารสารครุทรรศน์ (Journal of UBRU Educational Review (Online). 2(3). 41-52.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในวิชาภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแจ้งลำหิน (พุนราชูร์อุปถัมภ์) อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา [ssrugraduate]. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 15(2). 49-63.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). การพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องโคกหนองนาโมเดล ตำบลจันดุม อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสำโรง โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์. วารสารนวัตกรรมการศึกษาในอนาคต. 1(1). 47-58.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจันทะแองแก่งคอย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 14(2). 28-42.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสื่อการเรียนรู้ เรื่องระบบสุริยะ บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองขวางจังหวัดตราด. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 5(2). 26-38.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องห่วงโซ่อาหาร (Food Chain) โดยใช้สื่อวีดีโอ (VDO) ผ่านแอปพลิเคชันสำหรับเรียนรู้ผ่านวีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์. วารสารวิจัยศิลปวิทยาการกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 30(2). 25-38.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2558). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กทม: ดัชนีการพิมพ์.
- Yamane Taro. (1973). Statistic: An introductory and lysis. (2nd/ed). New York: Harpar and row.